

בהעדר הסדר — החורבן מוכתה

ההכרזות האחרונות של שריהביטחון, מר שמואל פרס, מעוררות דאגה, משום שאף פעם אין מר פרס נותן תשובה מדינית המובילה לפיתרון הסיכסוך באזורנו בדרכי שלום צודק.

מדינאים מיספר במישל הישראלי מגר לים בגרות פוליטית, ולא אחת שומעים אנו מפהם נטייה להידבר עם המרוב הערבי — לא דרך כוונת האמת, ועם העם הפלסטיני — לא על יסוד שלילת זכויותיו. מר פרס הצהיר (ראה הארץ מ'23.4.75): „גם אם נחזור לגבול '67' — לא יהיה זה

יב

החבל מתהדק

שלום של ממש... יהיו גם כוחות בעולם הערבי שלא יקטנו כל עוד חוסיף ישראל להתקיים.

מר פרס נטה להגזים בפחדיו, ולבטל כל משמעות של רצון כן מצד מדינות ערב להשיג שלום צודק עם ישראל ב' גבולות '67.

האם חושב המדינאי פרס, לשניה אחת, שהערבים יסלימו עם הכיבוש הישראלי לעד? או שהשלום יובטח בהתכחשות לזכויות הפלסטינים?

במקום לפרש את הסכמת הערבים ל' שלום, יתוהגה מר פרס מדיניות ריאליסטית, שממנה תצא ישראל נשכרת.

חבל הסטאטוס הנוכחי הולך ומתהדק סביב צווארנו. אם לא נתנער מהאשלייה שאנו כל-יכולים, עלול הוא לחנקנו.

תדמית של פאשיוזם

בנושא „ישראלים בחו"ל" (העולם הזה 1963), נכתב אודות היורדים הישראליים בארצות-הברית, מצביעניים מזור זה, כפי שהוצג בכתבה, מעלה לפני את תדמית הפאשיזם בהתגלמותו.

מדינה השואפת לזכות בעלייה מוגברת מברית-המועצות, אינה יכולה להתיר ל' עצמה סגירה הרמטית של הירידה ממנה. אודה לכם אם תוכלו לפרט נושא זה, של הגבלת מתן אשרות לנסיעה לארצות-הברית — ביתר הרחבה.

ארי שריר, תל-אביב

יד עני מתלאכב

לישראלים המאמינים באמת ובתמים כי את המכתב לבעיותיה של ארצם תמצא עבורם ארצות-הברית, כדאי להזהר ב' משמעותן של מודעות-הפירסום האמריקאיות בטלוויזיה, ברדיו, בעיתונים ואפ'י לו בתפריטי-המסעדות.

„מה" אמריקה, שואל ועונה הסיומון באחד מסרטי-הפירסום המוצלחים ביו"ר בתלוויזיה: „בייטבול, נקניקיות, עוגת תפוחי-עץ ושברולט".

„מה עושה אמריקה כשיש לא כאב ראש?" שאלות מודעות-ענק בעיתונות, ברדיו ובטלוויזיה, והתשובה: „לוקחת אספירין, של באייר, כמובן".

ובתפריט של אחד מבתי-הקפה המפורסמים ביותר בהוליווד, מופיעה ישראל במשמעותה האמריקאית של מהצית שנת 1975. אחרי כישלונות קמבודיה ודרום ויאטנאם: „ילד עני מתלאכב" כן מכו" נה אחד הפריטים המומלצים ללקוחות, וכי רגיל בתפריטים אמריקאיים יש גם הסבר ממה מורכב המאכל המומלץ: „בשר רזה, ברוטב חריף מאד, עם מעט מאד ירקות על פיתה מורחית".

אלכס מסים, ניו-יורק

פורסמו בה. הילל היה חוסך לקציני מיש-טריטוראל ולעצמו ביזיון ועוגמת-נפש.

ל"העולם הזה" היה גם חלק מכריע בפירסום מעצר החשודים בפרשת השוחד במערכת-הביטחון.

כאשר עצרה המישטרה את ראשוני הר חשודים היא הטילה על כך מסך של איפול וסודיות. השתדלה ככל יכולתה שדבר הר מעצרים לא יודע לעתונות. השופט שבפניו הובאו החשודים להוצאת פקודת-המעצר הכריז על תיק המעצר כחסוי, אסר לא רק את פירסום שמות החשודים אלא גם את עצם עובדת המעצר.

לנו נודע דבר המעצרים לגמרי במיקרה, במהלך חקירתו בפרשה, כחודש ימים לפני הפירסום הראשון בעולם הזה, ניסה זאב יפת לשוחח עם יוחנן רפיח, יועצו הכלכלי של יוסף מהרש"ק, בעל בית-החרושת החכוף, שסיפק מיכליות לחיל-האוויר. יפת לא הצליח ליצור עמו קשר טלפוני, החליט לארוב לו ליד פתח ביתו בתל-אביב. רפיח בחנין במארב, הבין את הרמז והסכים, בתיווך אשתו, לפגוש את יפת בביתו.

כאשר נכנס יפת לביתו של רפיח הוא הופתע, ממש כמו רפיח עצמו. התברר ל' שניים שהם מכירים זה את זה, וכי לפני שנים רבות למדו במשך שנה יחד באותה ביתה בבית-ספר.

אמר יפת לרפיח: „יוחנן, כיוון שאני מכיר אותך, איני יכול להיות אובייקטיבי לגביך בחקירה שאני מנהל. אם אתה רוצה לשוחח בעניין — בבקשה. ולא — לא אלחץ עליך. אשיג את המידע ממקורות אחרים ולא אהסס לציין את שמך אם אתה מעורב בפרשה".

רפיח ביקש דחייה של כמה שבועות כדי שיוכל לשוחח בגילוי-לב. אשתו היתה ב' חודש השמיני להריונה. היא לא חשה בטוב. הוא לקח אותה לבית-חולים וחזר לפגישה עם יפת רק כדי שזה לא יחשוב שהוא ממשיך להתחמק ממנו. באותה שיחה סוכם על פגישה נוספת. כשרפיח מתחייב שאם לא יוכל להגיע אליה, יודיע על כך טלפנית מראש.

והנה, כאשר הגיע יפת לפגישה שנקבעה בביתו של רפיח במוצאי יום-העצמאות, לא מצא להפתעתו את רפיח בבית. אשתו, שחזרה מבית-החולים, נימגמה משהו בנוסח „הוא כנראה שכח מהפגישה".

יפת המאוכזב חזר לביתו ואז נדלקה מנורה אדומה בראשו. „לא ייתכן", אמר לעצמו, „שרפיח יתחמק שוב מהפגישה. הוא היה מודיע לי אם לא יכול היה להגיע. אם הוא לא בא סימן שאינו יכול לבוא ו' אינו יכול להודיע על כך". המסקנה: יוחנן רפיח נעצר.

כדי לאמת את השערתו טילפן יפת עוד באותו לילה לכל שאר החשודים בפרשה שאושרו בסידרת כתבותיו. איש מהם לא היה בביתו. כך נודע ליפת כי הם נעצרו. אותה שעה לא ידע איש כי החשודים הובאו כחשאי לבית-המישפט וכי דבר מאי סרם הוכרז כחסוי וכאסור לפירסום.

עד למועד הופעת הגיליון הבא של העולם הזה נותרו עוד שישה ימים. היה ספק אם ניתן לשמור את הידיעה הבלעדית עד אז. אחרי שהבעיה נשקלה הוחלט למ' סור מידע זה לידיעת עתונאים אחרים. אלה לא ידעו, כמובן, שהתיק חסוי ולא נמצא כלל בארכיון המעצרים של בית המישפט. הידיעה פורסמה, החלה להתגלגל כדור שלג עד שהמישטרה נאלצה לבסוף להסיר את דרישתה לאיפול שהוטל על התיק.

אם יש עדיין מישתו במשרד-המישטרה או במישטרת ישראל העוסק, לפי הוראתו של הילל, בחקירה מי הדליף את דבר המעצרים החשאיים לעתונות — הוא יכול להגיע ולסגור את התיק. גם בחקירה זה הידיעה לא הודלפה.

הלך שניתן להפיק מכך הוא אחד: כאשר העתונות ממלאת את ייעודה וחור' קרת, אין טעם בניסיונות איפול והעלמה. זכותו של האזרח היא לדעת, וחובתה של העתונות היא לממש זכות זו בכל האמ' עצים שבידה.

העולם הזה

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי. המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 03-243386. תאריך: 136. מען מכריז: „עולמפרס". מורס ב'הדפוס החדש" בע"מ, תל-אביב, רחוב ב' אביגדור. הפצה: „גד" בע"מ. גיופות: „צינקוגרפיה כספי בע"מ". העורך הראשי: אורי אבנרי. המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

ק/א יר

ולנאשמים בעיני השר הממונה עליהם, נאלצו לעמוד בחקירה משפילה.

לוליא נפגעו מכך אנשי-מישטרה מטורים ונאמנים, היה כל העניין בבחינת בדיחה. אילו היה הילל טורח לקרוא עתונים, הוא היה מגלה בעצמו שהפעם לא המישטרה היא שהדליפה מידע לעתונים, אלא ל' היפך: העתונים הם שמסרו מידע ל' מישטרה, לא בהדלפה אלא בורס גלוי ו' רשמי.

כך נהג העולם הזה. בתום חקירה של שבועות ארוכים, כאשר הצטברו בידינו מימצאים מרשיעים נגד החשודים העיקריים בפרשת השוחד הגדולה, פנינו למישטרה לפני הפירסום. עשינו צעד זה אחרי שי קולים מעמיקים, תוך הכרת כובד האחר ריות המוטל עלינו בפירסום פרשה מעין זו. השיקול שהכריע לטובת מסירת החומר שהצטבר בידינו ליד חוקרי המישטרה הצבאית והאזרחית, היה החשש כי אם

מסיבת העיתונאים

מי הדליף למי?

פורסמו הדברים לפני שהמישטרה תחל בחקירתה, עלולים החשודים לטשטש ולה' עלים את חומר הראיות העשוי להפילם.

אולם כאשר נסגר החומר לידי אנשי מישטרת-ישראל ומצ"ח (מישטרה-צבאית חוקרת), הבהרנו להם כי אנו עומדים ל' פרסם את גילוינו תוך זמן קצר, ללא כל קשר לחקירותיהם. אין לי ספק כי ידיעה זו, שהעולם הזה עומד להתחיל בפירסום גילוינו בפרשה, דירבנה את החוקרים והמ' ריצה אותם לפתוח בחקירתם בצורה מהי' רה ויעילה.

לוא היה שריהמישטרה טורח לעיין ב' סידרת הכתבות שפורסמו בעולם הזה, לפני שהמישטרה החלה במעצר החשודים בפרשת השוחד הגדולה, הוא היה נוכח כי כימעט כל הגילויים שהופיעו השבוע כבר

אין זה מקריב שעתון יערוך מסיבת-עתונאים פומבית שנושאה הוא גילויים המתפרסמים על-ידו ודרכי חשיפתם. עת' גים אומרים ידועות כדי לפרסמן ולא כדי להעמידן לרשות העתונות בכללה. העולם הזה הפך בשבוע שעבר כללים אלה.

כיסגנו מסיבת-עתונאים על רקע גילויי פרשיות השחיתות בצמרת משרד-הביט' חון, שנחשפו בסידרת כתבות של מבקר העולם הזה, זאב יפת, ושבשבוע שעבר הפכו לנושא המרכזי בעתונות הישראלית כולה. עשינו זאת לא כדי להדגיש את חלקו של העולם הזה בחשיפת הפרשה. עתונ' ישראל לא יכלו הפעם להתעלם מהתפקיד החשוב שמילא העולם הזה ב' חקירה, ורובם ציינו זאת במפורש. אבל מצאנו לנכון לשתף את עמיתינו בעתונות האחרים בהשתלשלות החקירה, בהשלכר' חיה ובמסקנות המתחייבות ממנה.

צורך זה נבע ממסע שטיפת-המוח ה' כללי שנערך במקביל להתפוצצות הפרשה והסעפותה. נוכח ההדים העצומים שער' ררו גילויי השחיתות במערכת-הביטחון בציבור, ניסו דוברי מערכת-הביטחון ליצור את הרושם המסולף כאילו כל מה שהתגלה הוא תוצאה של ביקורת וחקירה פנימית בתוככי המערכת. היה זה ניסיון מכוון ל' התעלם מהתפקיד החיוני שמילאה העתונות הישראלית בכללה בפרשה זו. כדי להפריך מסע שטיפת-המוח זה הבאנו לפני צנצי העתונות — כתבים צבאיים, פוליטיים ו' כלכליים — שהתכנסו במסיבה שקראנו, עובדות חותכות שהצביעו על הדרכים בהם ניסו אנשי מערכת-הביטחון ודובריה למנוע את החקירה, לטשטש את גילוייה ואפילו להפריע להתקדמותה.

כתבה מופתה בנושא מתפרסמת בעמודים אחרים בגיליון זה, אבל יש היבטים נוספים לפרשה, בהם הייתי רוצה לגעת כאן.

אחד הקורבנות הראשונים למסע שטיפת-המוח היה שריהמישטרה שלמה הילל.

כאשר הוצפה העתונות הישראלית ב' שבוע שעבר בידיעות על החשדות שהעל' תה המישטרה בחקירתה נגד גיבורי ה' פרשה, הודעו הילל לא כל כך מהגילויים כמו מהעובדה שהם פורסמו בעתונות. מ' אחר שחקרי המישטרה בנושא זה היתה סודית, החרידה את הילל המחשבה שקציני המישטרה מדליפים את חומר החקירה ל' עתונות.

הוא הורה, ועל כך גם הודיע בראיון טומבי בשידור-ישראלי, לחקור במכונית אמת את כל אנשי הצוות המישטרי ש' עסקו בחקירת השחיתות במערכת-הביטחון. כדי לגלות מי מהם הדליף מידע לעתונות. עצם מעשהו של הילל הוא מסמרי-שיעור. בעוד צוות חוקרים מישטרי עושה עב' דה מסורה, בעקשנות ובהתמדה מעל זמ' עבר לדרישות התפקיד, בראותם בחשיפת הנגע שששה במערכת-הביטחון עניין שבי' קדושה — ניתקע סכין בגבם של אנשי הצוות. לפתע הפכו הם עצמם לחשודים